

Sposoby opracowywania i problematyka wykonawcza autorskich transkrypcji na saksofon na podstawie *Sonaty na klarnet i fortepian op. 120 nr 1* Johanna Brahmsa, *Sonaty na flet i fortepian op. 94* Sergiusza Prokofiewa oraz *Sonaty na wiolonczelę i fortepian* Claude'a Debussy'ego.

Streszczenie pracy doktorskiej

Praca doktorska dotyczy problematyki wykonawczej i sposobów opracowywania transkrypcji na podstawie trzech kompozycji: *Sonaty na klarnet i fortepian op. 120 nr 1* Johanna Brahmsa, *Sonaty na flet i fortepian op. 94* Sergiusza Prokofiewa oraz *Sonaty na wiolonczelę i fortepian* Claude'a Debussy'ego. Integralną częścią pracy doktorskiej jest płyta audio, zawierająca wyżej wymienione utwory, nagrane wspólnie z pianistką Magdaleną Duś.

Wszystkie trzy sonaty to formy, których treść muzyczna dla klasycznie wykształconego saksofonisty może odkrywać nieznane obszary interpretacyjne. Różnice pomiędzy poszczególnymi utworami spotęgowane są użyciem innej odmiany instrumentu w każdym z nich: saksofonu sopranowego w sonacie Prokofiewa, saksofonu altowego w sonacie Brahmsa i saksofonu barytonowego w sonacie Debussy'ego. Każda kompozycja otwiera przed saksofonistą przestrzeń, która w świetle klasycznego repertuaru może stanowić początek przekraczania swoich muzycznych granic.

Praca podzielona jest na cztery rozdziały.

Rozdział pierwszy opisuje zjawisko transkrypcji. Wy tłumaczone zostaje jej pojęcie oraz rodzaje i rola w muzyce w oparciu o przykłady. Na końcu rozdziału zostaje przybliżona rola transkrypcji w literaturze saksofonowej.

Rozdział drugi skupia się wokół problematyki *Sonaty na klarnet i fortepian op. 120 nr 1* Johanna Brahmsa w transkrypcji na saksofon altowy. W pierwszych zdaniach przybliżona jest sylwetka kompozytora wraz z historią powstania sonaty klarnetowej. W dalszej części rozdziału zostaje omówiona problematyka wykonywania transkrypcji na saksofonie altowym oraz szczegółowy opis dotyczący sposobów opracowywania i problematyki transkrypcji Sonaty klarnetowej Brahmsa.

Rozdział trzeci opisuje problematykę transkrypcji *Sonaty na flet i fortepian op. 94* Sergiusza Prokofiewa na saksofonie sopranowym. W pierwszej części rozdziału przybliżona zostaje sylwetka kompozytora oraz historia powstania sonaty fletowej. W dalszej części opisana zostaje problematyka tworzenia transkrypcji na saksofonie sopranowym oraz szczegółowy opis transkrypcji sonaty Prokofiewa.

Ostatnim z utworów, który znalazł się w obszarze badań opisanym w rozdziale piątym pracy doktorskiej jest *Sonata na wiolonczelę i fortepian* Claude'a Debussy'ego. Na początku rozdziału przybliżona jest sylwetka kompozytora oraz zarys historyczny utworu. Następnie opisana jest problematyka tworzenia transkrypcji na saksofonie barytonowym oraz dokładny opis pracy badawczej transkrypcji sonaty wiolonczelowej.

Trzy sonaty: Johannesa Brahmsa, Sergiusza Prokofiewa oraz Claude'a Debussy'ego, poruszają zróżnicowaną względem siebie problematykę wykonawczą. W zależności od niej oraz naturalnych predyspozycji saksofonisty, wkraczanie w nowe obszary możliwości technicznych oraz interpretacyjnych może trwać miesiącami lub być kwestią chwili. Ostatecznie radość z odkrywania nowych umiejętności na różnych saksofonach daje ogromną satysfakcję i stanowi impuls do dalszego rozwoju oraz mobilizuje do pracy nad odkrywaniem kolejnych niezbadanych obszarów możliwości instrumentu.

Batoczyński

Prof. dr hab. Andrzej Rzymkowski
Akademia Muzyczna w Krakowie
ul. św. Tomasza 43
31-027 Kraków

m

Recenzent, prof. dr hab. Andrzej Rzymkowski
Dziedzina sztuki muzyczne, dyscyplina instrumentalistyka

Kraków, dnia 30 sierpnia 2019 roku

RECENZJA

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, pismo Dziekana Wydziału Wokalno-Instrumentalnego, prof.zw. dr hab. Feliksa Widero, z dnia 24 maja 2019 roku.

Zlecenie podjęte na podstawie *Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz z późniejszymi zmianami).

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Wokalno- Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach , z dnia 23 maja 2019 roku w sprawie wyznaczenia mojej

osoby na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Bartłomieja Dusia w dziedzinie Sztuk Muzycznych w dyscyplinie artystycznej: Instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Wokalno- Instrumentalnego pisma z dnia 4 maja 2019 roku została dołączona praca doktorska mgr. Bartłomieja Dusia pt. *Sposoby opracowywania i problematyka wykonawcza autorskich transkrypcji na saksofon na podstawie Sonaty na klarnet i fortepian op.120 nr 1 Johannes Brahmsa, Sonaty na flet i fortepian op.94 Sergiusza Prokofiewa oraz Sonaty na wiolonczelę i fortepian Claude'a Debussy'ego* s oraz dokumentacja działalności artystycznej doktoranta.

Praca doktorska Pana mgr Bartłomieja Dusia składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu.

Nagranie zostało zrealizowane w Sali koncertowej Akademii Muzycznej w Katowicach, w dniach 24 marca, 18 kwietnia i 14 maja 2019 roku, zaś we wszystkich utworach Kandydatowi towarzyszy przy fortepianie - Magdalena Duś.

Nie ulega wątpliwości, że kreacja artystyczna tego dzieła to zasługa Kandydata, utalentowanego saksofonisty i twórcy zagadnienia zawartego w opisie dzieła artystycznego. Na dzieło zaś składają się zawarte w tytule dysertacji pozycje:

Podstawowe dane o Kandydacie.

Pan mgr Bartłomiej Duś jest polskim saksofonistą cieszącym się międzynarodową renomą. Prowadzi klasę saksofonu klasycznego w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, gdzie kształcił się pod kierunkiem Bernarda Steuera i został wyróżniony medalem Primus Inter Pares. Jest również absolwentem Konserwatorium Paryskiego (klasa Claude'a Delangle'a) i Konserwatorium w Wersalu (klasa Vincenta Davida).

Zasłynął jako laureat licznych konkursów o randze międzynarodowej. Otrzymał m.in. I nagrodę i Złoty Medal w Konkursie Muzycznym im. Michała Spisaka w Dąbrowie Górniczej (2009), I lokatę w Konkursie Hülsta Woodwinds w Münster (2011), II miejsce w Konkursie Saksofonowym w Słowenii (2011), III lokatę i nagrodę publiczności w Konkursie Aeolus w Düsseldorfie (2012) oraz Grand Prix i nagrodę Ministra Kultury

i Dziedzictwa Narodowego w Koncercie Roku 2012 w Poznaniu. Ponadto uzyskał stypendia Ministra Kultury, rządu francuskiego i programu Młoda Polska.

Jako solista występował m.in. z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia, Orkiestrą Kameralną Miasta Tychy AUSKO, Orkiestrą Muzyki Nowej, Düsseldorfer Symphoniker, Staatsorchester Rheinische Philharmonie, Orkiestrą Filharmonii Śląskiej i Słoweńską Narodową Orkiestrą Kameralną. Koncertował podczas międzynarodowych festiwali, takich jak Warszawska Jesień, Festiwal Prawykonań, Vienna Saxfest, Summerwinds Münsterland, Mladá Praha, Festisax, Jeunesses Musicales, Festiwal Kompozytorów Krakowskich czy Festiwal Muzyki Kameralnej w Petersburgu.

Współpracując z wieloma polskimi kompozytorami, artysta ma ogromny wkład w rozwój najnowszej literatury saksofonowej (koncerty saksofonowe Marcela Chyrzyńskiego, Macieja Jabłońskiego, Aleksandra Nowaka i Tomasza Jakuba Opałki). W 2017 r. dokonał transkrypcji na saksofon sopranowy *Koncertu na flet i orkiestrę* Krzysztofa Pendereckiego, co spotkało się z uznaniem krytyki i samego twórcy.

Wraz z pianistką Magdaleną Wojciechowską współtworzy MagDuś Duo. Zespół otrzymał II nagrodę w 18. Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej im. Kiejstuta Bacewicza w Łodzi (2013) i II lokatę w Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej w Weronie (2014). W 2014 r. ukazał się debiutancki album formacji pt. *Malinconico*, zawierający utwory francuskich kompozytorów XX wieku (Classic Clips). W sezonie 2017/2018 duet był objęty rezydencją artystyczną przez IPIUM Silesia.

Ocena pracy doktorskiej

Praca teoretyczna zawiera Wstęp, cztery Rozdziały, Podsumowanie i Bibliografię z podanymi adresami użytych stron internetowych.

Rozdział pierwszy Autor poświęcił problematyce transkrypcji. Wyjaśnia On również pojęcie transpozycji i aranżacji. Sposób używania tych terminów uważam za bardzo trafny. Ważne jest również to że Autor celnie posiłkuje się tutaj przykładami muzycznymi dla udokumentowania występowania tych właśnie pojęć z historii literatury muzycznej. Niezwykle interesującym jest podrozdział 1.2 dotyczący ewolucji transkrypcji w literaturze saksofonowej. Mając kontakt bardzo wieloma pracami dotyczącymi problematyki

saksofonowej często spotykamy się z dokładnym życiorysem Adolpha Saxa, tu jednak mamy do czynienia z bardzo głębokim wejściem historię całego saksofonu, literatury tego instrumentu, płynnego połączenia saksofonu w literaturze europejskiej i amerykańskiej. Jest to także skarbnica wiedzy o rzadko w Polsce występujących utworach saksofonowych będących niezwykle ważnymi w historycznym kształtowaniu literatury tego instrumentu. Informacje tu zawarte powinny być wyjątkowo często cytowane i udostępnione grupie nie tylko młodych saksofonistów dla których będą pomocne w zrozumieniu wielu aspektów składających się na historię naszego instrumentu. W całym pierwszym rozdziale daje znać o sobie ogromna saksofonowa wiedza Autora, którą zaczerpnął w czasie swoich studiów zarówno w Paryżu jak i Wersalu Korzystając szeroko z dostępnych tam źródeł stanowiących o historycznym i współczesnym saksofonie - Autor stał się znakomicie zorientowanym młodym muzykiem świadomie kształtującym całą swoją artystyczną drogę.

Różne były losy utworów minionych epok transkrybowanych dla potrzeb saksofonu. Przez wiele lat zadania tego podejmował się Marcel Mule. Jego uwaga skupiona była przede wszystkim na muzyce epoki baroku. Czas pokazał, że nie zawsze były to próby w pełni udane. Powodów takiego stanu rzeczy upatruję w tym, że w pierwszej połowie XX wieku saksofon nie był jeszcze instrumentem w pełni znanym, a więc i zaakceptowanym w muzyce klasycznej. Wielu solistów - instrumentalistów i pedagogów innych instrumentów było wręcz oburzonych, że czołowe dzieła funkcjonujące od wieków w ich literaturze ktoś w pewien sposób sobie wręcz przywłaszcza. W świadomości wielu muzyków i melomanów normalnym było swoiste przywiązanie do naturalnego brzmienia tylko i wyłącznie swojego instrumentu w dziele dla niego właśnie napisanym. Trudno się temu dzisiaj dziwić. Przeogromna potrzeba propagowania saksofonu klasycznie brzmiącego dała nam w Marcelu Mule postać o nieocenionych zasługach. O ile utwory saksofonowe Jemu dedykowane są dzisiaj wciąż podstawą kanonu literatury naszego instrumentu, o tyle nie wszystkie utwory barokowe adaptowane dla potrzeb saksofonu przetrwały. Z jednej strony nie wszystkie dobrze brzmiały na naszym instrumencie, z drugiej zaś uważam, że musiały nastąpić ogromne zmiany w całej pedagogice saksofonowej. Nowo tworzone utwory wymagały coraz wyższego poziomu wirtuozerii, a kompozytorzy zainteresowani znakomitymi możliwościami barwowymi saksofonu zaczęli tworzyć utwory znacznie te możliwości poszerzające. Saksofoniści operujący niezwykle piękną i szlachetną barwą swojego instrumentu mogli wreszcie pokazać, że potrafią

nie tylko prawidłowo pod względem stylistycznym i estetycznym wykonywać dzieła epok minionych, ale pokazać, że i na naszym instrumencie możliwe jest ukazanie geniuszu kompozytorskiego twórcy dzieła. Słyszymy wówczas nie saksofon, skrzypce, klarnet, flet, tylko Bacha, Haendla, Mozarta, czy Prokofiewa. Niezmiernie ważnym jest tu także odpowiedni wybór dzieł. Tego zaś bardzo trafnie dokonał Autor omawianej dysertacji.

Kolejne rozdziały przybliżają analizę utworów stanowiących dzieła. W każdym z nich Autor w piękny, przejrzysty i bardzo interesujący sposób przedstawia sylwetki poszczególnych Twórców. Rysy biograficzne uzupełnione są cytatami z wypowiedzi innych kompozytorów i fragmentami recenzji prasowych. Autor operuje niezwykle pięknym, chciałoby się rzec, literackim językiem, który nadaje tej naukowej dysertacji zupełnie nowej wartości. Zaledwie kilka drobnych potknięć interpunkcyjnych, czy stylistycznych w żaden sposób nie zakłócają ogólnego odbioru całej pracy. Niezmiernie cennymi są podrozdziały przedstawiające specyfikę transkrypcji na poszczególne rodzaje saksofonów (altowego, sopranowego i barytonowego). Często spotykamy jeszcze transkrypcje na instrumenty w stroju B lub Es. Po przeczytaniu pracy widzimy jak niedoskonałe były to przedsięwzięcia. Autor przybliży nam bardzo skrupulatnie omawianą problematykę uzasadniając wyraźnie dlaczego poszczególne dzieła mogą dobrze brzmieć tylko i wyłącznie w wykonaniu na tych właśnie instrumentach. Każdy rozdział zawiera treści odnoszące się do problemów wykonawczych w poszczególnych utworach. Dla saksofonisty pragnącego zgłębić omawianą problematykę informacje tu zawarte są niezmiernie cenne. Poza propozycjami alternatywnych chwytów, czy praktycznych sposobów wykonywania efektu glissando umożliwiających płynne i jednorodne barwowo realizowanie materiału muzycznego, mamy tu także propozycje zmiany w aparacie gry, które będą pomocne dla każdego wykonawcy. Autor pokazuje także miejsca szczególnie ważne i wykonawczo trudne przedstawiając także własne, sprawdzone metody ich realizacji. Każdy rozdział zawiera także bardzo szczegółową analizę formalną poszczególnych dzieł.

Ocena dzieła

Dzieło dołączone do pracy teoretycznej w postaci płyty CD jest znakomitą kompilacją utworów stanowiących świetny asumpt do dyskusji o problemach wirtuozerii saksofonowej w zupełnie nowym świetle jakie narzuca omawiana w dysertacji problematyka transkrypcji. . Taka koncepcja

działa zawiera w sobie istotę rozwoju wykonawstwa muzyki saksofonowej. Polega ona bowiem na ciągłym łączeniu i prezentacji nowych barw współcześnie brzmiącego instrumentu. Wszystkie utwory zostały napisane w różnych epokach i odmiennej stylistyce. Taka propozycja repertuarowa zmusza każdego instrumentalistę do gry różnorodnej i olbrzymiej kreacji w tworzeniu interpretacji każdego prezentowanego dzieła. Pozwoliła ona także Artyście na zbudowanie interesującego klimatu dla twórczej prezentacji barwnego emocjonalnie i muzycznie przekazu. Kształtowanie atmosfery poszczególnych utworów dzieła, uwzględniające wszelkie różnice wynikające z warsztatu twórczego każdego kompozytora jest tu zadaniem pokazującym najwyższą próbę możliwości wykonawstwa instrumentalnego Pana mgr Bartłomieja Dusia. Operowanie różnicami barw, ukazywanie całej palety możliwości dynamicznych, artykulacyjnych i wyrazowych daje przekonanie o znakomitej wyobraźni muzycznej Kandydata.

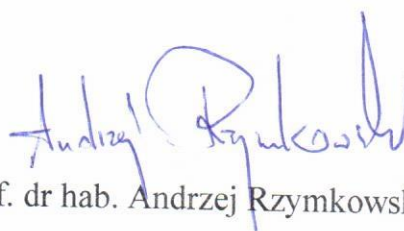
Nie chcę analizować wszystkich trzech prezentowanych utworów. Ich kompilacja tworzy obraz niezwykle zróżnicowany i kolorowy ukazując saksofon w przestrzeni poszukiwania nowych brzmień i barw. We wszystkich prezentowanych utworach słychać wielki kunszt wirtuozowski tego znakomitego Artysty. Również we wszystkich utworach Kandydatowi towarzyszy wspaniała Artystka - Pani Magdalena Duś. To właśnie Ci znakomici Muzycy są Kreatorami nowej wartości w polskiej saksofonistyce i kameralistyce zarazem. Pokazali bowiem, że na każdym instrumencie możliwe jest ukazanie geniuszu muzycznego wielkich Twórców. Ich dzieła potrafią na saksofonie brzmieć wspaniale odkrywając jednocześnie nowe, niezwykle możliwości naszego instrumentu.

W całym dziele słyszymy Kandydata znakomicie władającego wszystkimi środkami wyrazu stanowiącymi o współczesnym saksofonie. Jego piękny dźwięk, swoboda poruszania się w każdym rejestrze instrumentu, perliskość wszystkich technicznych przebiegów, bogactwo dynamiki, nieskazitelna intonacja są zawsze najwyższej wirtuozowskiej próby. Saksofon w prezentowanych utworach brzmi niezwykle szlachetnie ukazując swe fantastyczne możliwości techniczne i barwowe. W swym dziele Pan mgr Bartłomiej Duś ukazał kunszt dojrzałego Artysty, świadomie kreującego własny bardzo interesujący i bogaty muzyczny świat.

Konkluzja

W efekcie mam niewątpliwą przyjemność stwierdzić, iż **praca doktorska Pana mgr Bartłomieja Dusia to publikacja bardzo wartościowa, ujęta pomysłowo i twórczo, nader ciekawa pod względem artystycznym, a także zawierająca wiele cennych wniosków o charakterze szczegółowym i ogólnym, która stanowi zarazem znaczący wkład w rozwój dyscypliny artystycznej: instrumentalistyka i w związku z powyższym spełnia wymogi art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku.**

Pracę doktorską z satysfakcją przyjmuję.

Prof. dr hab. Andrzej Rzymkowski

Warszawa, 27.08.2019 r

Dr hab. Urszula Janik-Lipińska, prof. UMFC
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
Warszawa, ul. Okólnik 2
Wydział Instrumentalny, Katedra Instrumentów Dętych

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, pismo Dziekana Wydziału Wokalno-Instrumentalnego, prof.zw. dr hab. Feliksa Widero, z dnia 24 maja 2019 roku.

Zlecenie podjęte na podstawie *Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz z późniejszymi zmianami).

DOTYCZY:

Uchwały Rady Wydziału Wokalno- Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, z dnia 23 maja 2019 roku w sprawie wyznaczenia mojej osoby na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Bartłomieja Dusia w dziedzinie Sztuk Muzycznych w dyscyplinie artystycznej: Instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Wokalno- Instrumentalnego pisma z dnia 24 maja 2019 roku została dołączona praca doktorska mgr. Bartłomieja Dusia pt. *Sposoby opracowywania i problematyka wykonawcza autorskich transkrypcji na saksofon na podstawie Sonaty na klarnet i fortepian op.120 nr 1 Johannes Brahmsa, Sonaty na flet i fortepian op.94 Sergiusza Prokofiewa oraz Sonaty na wiolonczelę i fortepian Claude'a Debussy'ego* s oraz dokumentacja działalności artystycznej doktoranta.

Dr hab. Urszula Janik-Lipińska ,prof. UMFC

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina

Warszawa, ul. Okólnik 2

Wydział Instrumentalny, Katedra Instrumentów Dętych

Warszawa, 27.08.2019 r

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, pismo Dziekana Wydziału Wokalno-Instrumentalnego, prof.zw. dr hab. Feliksa Widero, z dnia 24 maja 2019 roku.

Zlecenie podjęte na podstawie *Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz z późniejszymi zmianami).

DOTYCZY:

Uchwały Rady Wydziału Wokalno- Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach , z dnia 23 maja 2019 roku w sprawie wyznaczenia mojej osoby na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Bartłomieja Dusia w dziedzinie Sztuk Muzycznych w dyscyplinie artystycznej: Instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Wokalno- Instrumentalnego pisma z dnia 24 maja 2019 roku została dołączona praca doktorska mgr. Bartłomieja Dusia pt. *Sposoby opracowywania i problematyka wykonawcza autorskich transkrypcji na saksofon na podstawie Sonaty na klarnet i fortepian op.120 nr 1 Johanna Brahmsa, Sonaty na flet i fortepian op.94 Sergiusza Prokofiewa oraz Sonaty na wiolonczelę i fortepian Claude'a Debussy'ego* s oraz dokumentacja działalności artystycznej doktoranta.

Podstawowe dane o kandydacie

Bartłomiej Duś to polski saksofonista cieszący się międzynarodową renomą. Jest wykładowcą klasy saksofonu w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, gdzie kształcił się pod kierunkiem Bernarda Steuera i został wyróżniony medalem Primus Inter Pares. Jest również absolwentem Konserwatorium Paryskiego (CNSMDP) w klasie Claude'a Delangle'a i Konserwatorium w Wersalu (CRR de Versailles) w klasie Vincenta Davida.

Jest laureatem licznych konkursów o randze międzynarodowej. Otrzymał m.in. I nagrodę i Złoty Medal w Konkursie Muzycznym im. Michała Spisaka w Dąbrowie Górniczej (2009), I lokatę w Konkursie Hülsta Woodwinds w Münster (2011), II miejsce w Konkursie Saksofonowym w Słowenii (2011), III lokatę i nagrodę publiczności w Konkursie Aeolus w Düsseldorfie (2012) oraz Grand Prix i nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Koncercie Roku 2012 w Poznaniu. Ponadto uzyskał stypendia Ministra Kultury, rządu francuskiego i programu Młoda Polska.

Jako solista występował m.in. z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia, Orkiestrą Kameralną Miasta Tychy AUSKO, Orkiestrą Filharmonii Śląskiej, Orkiestrą Muzyki Nowej, Düsseldorfer Symphoniker, Staatsorchester Rheinische Philharmonie czy Słoweńską Narodową Orkiestrą Kameralną. Koncertował podczas międzynarodowych festiwali, takich jak Festiwal Prawykonania w Katowicach, Warszawska Jesień, Vienna Saxfest, Summerwinds Münsterland, Młoda Praha, Festisax, Jeunesses Musicales, Międzynarodowy Festiwal Kompozytorów Krakowskich czy Festiwal Muzyki Kameralnej w Petersburgu.

Współpracując z wieloma polskimi kompozytorami, artysta ma ogromny wkład w rozwój najnowszej literatury saksofonowej (koncerty saksofonowe Marcela Chyrzyńskiego, Macieja Jabłońskiego, Aleksandra Nowaka i Tomasza Jakuba Opałki). W 2017 r. dokonał transkrypcji na saksofon sopranowy *Koncertu na flet i orkiestrę* Krzysztofa Pendereckiego, co spotkało się z uznaniem samego twórcy.

Wraz z pianistką Magdaleną Duś współtworzy MagDuś Duo. Zespół otrzymał II nagrodę w 18. Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej im. Kiejstuta Bacewicza w Łodzi (2013) i II lokatę w Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej w Weronie (2014). W 2014 r. ukazał się debiutancki album formacji pt. *Malinconico*, zawierający utwory francuskich kompozytorów XX wieku (Classic Clips). W sezonie 2017/2018 duet był objęty rezydencją artystyczną przez IPiUM Silesia.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr Bartłomieja Dusia ***Sposoby opracowywania i problematyka wykonawcza autorskich transkrypcji na saksofon na podstawie Sonaty na klarnet i fortepian op.120 nr 1 Johanna Brahmsa, Sonaty na flet i fortepian op.94 Sergiusza Prokofiewa oraz Sonaty na wiolonczelę i fortepian Claude'a Debussy'ego*** składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD oraz opisu dzieła, tworząc integralną całość.

Dzieło artystyczne to płyta CD z nagraniami autorskich transkrypcji trzech sonat na saksofon z towarzyszeniem fortepianu. Są to:

Sonata na klarnet i fortepian op.120 nr 1 Johanna Brahmsa w transkrypcji na saksofon altowy

Sonata na flet i fortepian op.94 Sergiusza Prokofiewa w transkrypcji na saksofon sopranowy

Sonata na wiolonczelę i fortepian Claude'a Debussy'ego w transkrypcji na saksofon barytonowy

Doktorantowi towarzyszy przy fortepianie Magdalena Duś. Nagranie zostało zrealizowane w Sali koncertowej Akademii Muzycznej w Katowicach, w dniach 24 marca, 18 kwietnia i 14 maja 2019 roku.

Wybór takiego repertuaru został podyktowany potrzebą podsumowania kilkuletnich poszukiwań i przygotowań doktoranta do ustalenia ostatecznej wersji transkrypcji i interpretacji prezentowanych dzieł. Niezwykła różnorodność stylistyczna oraz instrumentacyjna jest niewątpliwą wartością dzieła artystycznego mgr Bartłomieja Dusia. Prezentacja artystyczna trzech odmian saksofonu oddaje bogactwo barw i możliwości wyrazowych tego instrumentu. Rys historyczny, przybliżający okoliczności powstania saksofonu i ewolucję literatury dedykowanej temu instrumentowi, uzasadnia potrzebę zgłębiania problematyki transkrybowania z innych instrumentów na różne rodzaje saksofonu.

Każdy z zarejestrowanych utworów jest odrębnym światem dźwięków, zarówno w warstwie barwowo-kolorystycznej jak i interpretacyjnej.

Sonata na klarnet i fortepian op.120 nr 1 Johanna Brahmsa w transkrypcji na saksofon altowy

to utwór, w którym doktorant prezentuje piękne, ciepłe i miękkie brzmienie saksofonu altowego, sprawiając wrażenie, że właśnie taka barwa najlepiej pasuje do tej muzyki. Romantyczne frazowanie, delikatna wibracja, stylowa, niemalże klasyczna narracja oraz kameralne podejście do muzyki sprawiają, że sonaty Brahmsa słucha się z największą przyjemnością. Trudności wykonawcze związane z rejestrem *altissimo* są niezauważalne dla słuchacza, i tylko opis dzieła artystycznego uświadamia, że nie wszystko jest tak proste i przyjemne od strony instrumentalnej.

W moim odczuciu transkrypcja sonaty klarnetowej na saksofon altowy jest bardzo udanym przedsięwzięciem artystycznym. Nawiązuje barwą do instrumentu oryginalnego, jednocześnie prezentując nowe możliwości kolorystyczne, wzbogacające nawet interpretację.

Sonata na flet i fortepian op.94 Sergiusza Prokofiewa w transkrypcji na saksofon sopranowy

zapoznaje słuchacza z kolejną odmianą saksofonu, która w pewnym zakresie zbliża się barwowo do brzmienia oboju, skrzypiec czy fletu. Jednak, jak sam autor transkrypcji podaje, skala fletu jest znacznie wyższa niż saksofonu, co niesie z sobą wiele trudności wykonawczych, w tym częstego użycia rejestru *altissimo*. I chociaż mgr Duś bardzo dobrze opanował technikę gry w tym rejestrze, to dla mnie, jako flecistki, wysokie partie instrumentalne w Sonacie D-dur Prokofiewa są zubożone

dźwiękowo w stosunku do oryginału. Nie zmienia to faktu, że interpretacja doktoranta jest bardzo dojrzała, przemyślana i przynosi wiele muzycznych uniesień. Co więcej, w transkrypcji saksofonowej istnieje wiele miejsc bardziej przejrzystych i przekonujących niż w oryginale (zwłaszcza w IV części), ze względu na pełniejsze i bardziej transparentne brzmienie instrumentu. I chociaż wersja fletowa jest mi bliższa, to uważam, że transkrypcja na saksofon sopranowy posiada wiele walorów artystycznych, i jest godna dalszego rozpropagowania.

Sonata na wiolonczelę i fortepian Claude'a Debussy'ego w transkrypcji na saksofon barytonowy

to dzieło, które urzekło mnie najbardziej w kreacji artystycznej doktoranta. Doskonale przekazał słuchaczowi podstawowe zasady budowania interpretacji w muzyce Debussy'ego; zabawa kolorem dźwięku, budowanie nastroju, zróżnicowanie dynamiczne i agogiczne. Dodatkowo, przy transkrypcji z dzieła smyczkowego, doktorant musiał przełożyć na saksofonowy „język” takie wymagania artykulacyjne jak *spiccato*, *pizzicato*, *flautando* czy *portamenti*. Myślę, że poradził sobie z tym doskonale, czego najlepszym przykładem są *slap tongue* stosowane w miejsce *pizzicato*.

Interpretacja Sonaty Debussy'ego na saksofonie barytonowym nie pozostawiła we mnie nawet śladu niedosytu. Myślę, że choć saksofon barytonowy jest znacznie rzadziej wykorzystywany do gry solowej, to transkrypcje na tę odmianę saksofonu mogą się cieszyć dużym uznaniem. Pozostaje tu ogromne pole do dalszych poszukiwań artystycznych Doktoranta.

Trzeba zauważyć, że wszystkie Sonaty zostały wykonane z pianistką Magdaleną Duś, która towarzyszyła soliście niezwykle czujnie, współtworząc z doktorantem wspaniałe, kameralne dzieło.

OPIS DZIELA ARTYSTYCZNEGO

Dysertacja doktorska mgr Bartłomieja Dusia to opis procesu powstawania poszczególnych transkrypcji, ze szczegółowym wykazaniem problemów wykonawczych związanych z przeniesieniem tekstu muzycznego z innego instrumentu na saksofon. Doktorant omawia poszczególne typy saksofonu z uwzględnieniem specyfiki instrumentu. Podaje konkretne przykłady występujących problemów, ale też proponuje autorskie metody na pokonanie ich. Każdy utwór jest opracowany pod względem formy i głównych założeń interpretacyjnych. Wszystkie miejsca wymagające zmiany aplikatury są przez Doktoranta szczegółowo omówione, z podaniem konkretnych chwytów.

Praca ma logiczną konstrukcję, od omówienia historii transkrypcji w muzyce, poprzez ewolucję transkrypcji saksofonowej, po autorskie transkrypcje Doktoranta. Każdy z omawianych utworów poprzedzony jest krótkim portretem jego Twórcy, potem omówieniem problematyki transkrybowania na dany typ saksofonu. W merytorycznej części dotyczącej problematyki wykonawczej i interpretacyjnej można znaleźć konkretne przykłady rozwiązań danych trudności instrumentalnych oraz wskazówki interpretacyjne.

Praca napisana jest zwięzłym, zrozumiałym językiem. Z recenzenckiego obowiązku muszę odnotować sporą ilość braków interpunkcyjnych i kilku niezręczności językowych, nie ma to jednak wpływu na moją ocenę pracy.

Reasumując, na podstawie nagrań i opisu dzieła artystycznego mogę stwierdzić, że pan mgr Bartłomiej Duś jest artystą dojrzałym, kreatywnym, wykazuje się rozległą wiedzą muzyczną i umiejętnością prowadzenia badań.

KONKLUZJA

Stwierdzam, że praca doktorska mgr Bartłomieja Dusia stanowi oryginalne ujęcie problemu naukowego. Doktorant wzbogacił swoimi nagraniami i dysertacją kulturę muzyczną, przyczyniając się do rozwoju dyscypliny artystycznej instrumentalistyka, jak i całej dziedziny sztuk muzycznych. Pan mgr Bartłomiej Duś wykazał się głęboką wiedzą praktyczną i teoretyczną w reprezentowanej przez niego dziedzinie, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, przez co spełnił bez zastrzeżeń wymagania art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku

Prace doktorską mgr Bartłomieja Dusia przyjmuję.

Urszula Janik-Lipińska

Urszula Janik-Lipińska